

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága mint felülvizsgálati bíróság a dr. Nagyné dr. Kálmán Éva ügyvéd által képviselt M. K. Részvénytársaság felperesnek a dr. Kovács Tibor ügyvéd által képviselt ifj. K. Gy. alperes ellen 1.915.169 Ft és járulékai megfizetése iránt a Szentendrei Városi Bíróság előtt 6.P.21.082/2005. számon indult és a Pest Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2007. március 1-én kelt 9.Gf.28.002/2006/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 14. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Pest Megyei Bíróság 9.Gf.28.002/2006/4. számú jogerős ítéletét hatályon kívül helyezi, és a Szentendrei Városi Bíróság 6.P.21.082/2005/10. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperes részére 30.000 (Harmincezer) Ft másodfokú perköltséget és 145.000 (Egyszáznegyvenötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítéletben megállapított és a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a jelen per alperese a D.-M. Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság önálló

képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője volt. A D.-M. Kereskedelmi Kft-t a Fővárosi Bíróság a 4.Fpk.01-00-003319/17. számú végzésével egyszerűsített felszámolási eljárásban 2003. szeptember 17-én megszüntette. E végzés 2003. november 7-én emelkedett jogerőre. A cég felszámolója a K.-S. S.-L Kft volt. A felszámolási eljárás során az alperes - mint az adós gazdálkodó szerv volt vezetője - 2002. november 14-én küldte meg a felszámoló részére az általa készített tevékenységet záró mérleget, mely mérlegben 518.000 Ft tárgyi eszköz, 364.000 Ft befektetett pénzügyi eszköz, 1.848.000 Ft készlet és 330.000 Ft pénzeszköz került kimutatásra. Az alperes a mérlegben kimutatott vagyonnal nem számolt el a felszámolás alatt álló társaság felé, ezért a felszámoló a zárómérlegbe az ügyvezetővel szembeni követelésként állította be ezeket a tételeket az alperes által megfizetett 40.000 Ft összeg kivételével.

Az APEH 2003. január 20-án kelt engedményezési nyilatkozatban, mint engedményező, a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezettel szemben fennálló 73.771.076 Ft követelését a felperesre engedményezte, és erről a felszámolót értesítette. A Fővárosi Bíróság a fent hivatkozott záró végzésével a felszámolási eljárást egyszerűsített módon befejezte és úgy rendelkezett, hogy amennyiben a volt ügyvezető a 3.020.000 Ft+kamat tartozását megfizeti, a vagyont úgy osztja fel, hogy abból - egyebek között - a M. K. Rt-t 1.915.169 Ft + kamatok illetik meg. A végzés indokolásából megállapíthatóan a felszámoló vagyon hiányában érdemi vagyonfelosztási javaslatot nem tudott tenni, ezért a bíróság az előterjesztett vagyonfelosztási javaslat szerint az adósnak volt ügyvezetővel szembeni 3.020.000 Ft követelését osztotta fel a hitelezők között.

A felperes - az alperes eredménytelen felszólítása után - a záró végzésben részére átadott összeg, annak 2002. november 15-től járó törvényes mértékű kamatai, valamint a perköltség megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Kereseti követelését a Ptk. 361. és 328. §-ára alapította. Utalt arra, hogy a 2002. július 2-i tevékenységet lezáró mérleget az alperes saját kezűleg aláírta és az elszámolási kötelezettsége elmulasztása következtében a mérlegben szereplő eszközökkel, illetve azok értékével jogalap nélkül gazdagodott. Hivatkozott arra, hogy engedményezéssel vált a kereseti követelésben megjelölt összeg jogosultjává, a felszámoló kérelme, illetve a bíróság jóváhagyása alapján.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Azzal védekezett, hogy a felszámolásról szóló végzés ellen fellebbezést ugyan nem terjesztett elő, ez azonban nem

értékelhető a követelés elismerésére irányuló nyilatkozatnak. A záró végzés csak azt tartalmazza, hogy ha a volt ügyvezető megfizeti a tartozását a társaságnak, úgy ennek az összegnek a felosztására kerülhet sor, és a felosztás során jogosult a felperes a keresetben megjelölt összegre. A végzés e rendelkezéséből - álláspontja szerint - az állapítható meg, hogy az összeg jogosultja a felszámolás alatt álló szervezet és nem a felperes. A felszámoló felosztotta ugyan az ügyvezetőtől követelendő 3.020.000 Ft-ot, de a követelés érvényesítése iránt nem intézkedett. A végzés szerinti vagyonfelosztási javaslat csak akkor érvényesíthető, ha a volt ügyvezető az eljárás során megfizeti a tartozását. Utalt arra, hogy azonos tényállásra alapozva 3.P.20.875/2004. szám alatt per volt folyamatban, amelyben a bíróság a keresetet elutasította. Álláspontja szerint vele szemben követelést csupán a felszámolás alatt álló szervezet, illetve annak képviselőjében a felszámoló terjeszthetett volna elő, mert a gazdagodást legfeljebb a gazdálkodó szervezettel szemben lehetne megállapítani.

Az első fokon eljáró Szentendrei Városi Bíróság a 10. sorszámú ítéletében a keresetnek megfelelően kötelezte az alperest a felperes részére 15 napon belül 1.915.169 Ft, valamint ez összeg után 2002. november 15-től a kifizetés napjáig járó, az ítéletben részletezett időpontoktól esedékes, százalékosan megjelölt mértékű késedelmi kamat, valamint 175.000 Ft perköltség megfizetésére.

Döntésének indoka szerint a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó szabályok helyettesítő, szubszidiárius jellegű szabályok, tehát csak akkor lehet őket alkalmazni, ha egyéb jogcímen a követelés érvényesítésére nem kerülhet sor. Miután a gazdasági társaságokról szóló törvény szigorú és határozott szabályokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az ügyvezetővel, illetve a volt ügyvezetővel szemben ki és milyen feltételek mellett terjeszthet elő kártérítési és egyéb keresetet, és a jelen esetben ezek a feltételek nem állnak fenn, ezért a felperes által megjelölt jogcím, azaz a jogalap nélküli gazdagodás szabályai a jelen eljárásra alkalmazhatóak. A rendelkezésre álló okirati bizonyítékokból azt állapította meg a bíróság, hogy az alperes nem tett eleget a felszámolás során megszűnt gazdasági társasággal szembeni elszámolási kötelezettségének, emiatt a társaságnak 3.020.000 Ft meg nem fizetett követelése maradt fenn az alperessel szemben. Ezt a körülményt az alperes sem vitatta. Másodlagosan azt vizsgálta, hogy amennyiben ez a vagyoni előny létrejött, ez más rovására történt-e. Arra a következtetésre jutott, hogy amennyiben az alperes a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet részére ezt az összeget megfizette volna, úgy a felperes részére ebből az összegből a keresetlevélben érvényesített összeg kifizetésre került volna,

tekintve, hogy a Fővárosi Bíróság ezzel kapcsolatos végzése jogerőre emelkedett.

Hivatkozott a Ptk. 328. § (1) bekezdésére, mely szerint a jogosult követelését szerződéssel másra átruházhatja. A Ptk. 331. §-a szerint, ha a követelés jogszabály, vagy hatóság rendelkezése folytán száll át másra, azok eltérő rendelkezése hiányában az engedményezés szabályait kell megfelelően alkalmazni. Ebben az esetben a korábbi jogosult kezési felelőssége csak akkor marad fenn, ha ezt kifejezett rendelkezés írja elő. E rendelkezések alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a Fővárosi Bíróságnak a felszámolási eljárásban hozott záró végzése 4. bekezdésében írtak nem minősülnek engedményezésnek. A végzés e bekezdése egy olyan feltételes rendelkezést tartalmaz, amely közvetlen módon nem végrehajtható. Mivel pedig a felszámolási eljárás során a felszámoló pert nem indított az alperessel szemben a 3.020.000 Ft megfizetése iránt és az alperes sem tett eleget önként a végzésben foglaltaknak, ezért a felperes részére a követelés érvényesítésére, a jelen per megindításán kívül, más törvényes lehetőség nem állt rendelkezésre. Az elsőfokú bíróság ezért megállapította, hogy a felperes követelése mind jogalap, mind az összecszerűség tekintetében megalapozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes részéről benyújtott fellebbezés folytán másodfokon eljáró Pest Megyei Bíróság a 4. sorszámú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította. Mellőzte az alperes perköltség fizetési kötelezettségét, és kötelezte a felperest az alperes részére 15 napon belül 236.200 Ft együttes első- és másodfokú perköltség megfizetésére.

Döntését azzal indokolta, hogy bár az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló iratok és adatok okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg, abból helytelen jogi következtetést vont le arra vonatkozóan, hogy a felperes kereseti kérelme az alperessel szemben a Ptk. 361. §-ára alapítottan sikeres lehet. Egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a jogi érvelésével, hogy a Ptk. 361. §-a olyan szubszidiárius jogcím, amely akkor alkalmazható, ha egyéb jogcímen a követelés nem érvényesíthető. Az 1997. évi CXLVIII. törvény (Gt.) rendezi, hogy az ügyvezetővel, illetve a volt ügyvezetővel szemben ki és milyen feltételek mellett terjeszthet elő kártérítési keresetet. E szerint a Gt. 128. és 57. §-ai teszik lehetővé a keresetindítást. A felszámoló által indított peren túlmenően a társaságnak azok a hitelezői, így a felperes is, akik úgy ítélik meg, hogy azért nem jutottak a követelésükhöz, mert az ügyvezető megszegte a gazdálkodásra vonatkozó jogszabályokat, e jogcímen pert indíthatnak. A felperesnek a Ptk. 361. §-ára történő hivatkozása azért alaptalan, mert van más olyan jogcím, amelynek alapján a volt ügyvezetővel szemben a követelés érvényesíthető. E mellett a Ptk. 361. §-ának az egyik tényállási eleme is hiányzik,

hiszen a volt ügyvezető alperes nem a felperes rovására, hanem a D.-M. Kft. rovására jutott jogalap nélkül vagyoni előnyhöz akkor, amikor törvényi kötelezettsége ellenére a felszámoló felé a nála maradt vagyoni eszközökkel nem számolt el.

Mindezekén túlmenően hivatkozott a 2/2004. számú Polgári Jogegységi határozatra, mely határozat kifejtette, hogy a felszámolási eljárás során hitelezői igényként bejelentett, a felszámoló által besorolt és visszaigazolt adókövetelésnek az APEH által harmadik személy javára történő engedményezése esetén a kötelezett tartozásaiért a rá vonatkozó anyagi jogi szabályok szerint helytállni köteles mögöttesen felelős személytől az engedményes polgári peres eljárásban nem követelheti az adótartozás megfizetését, mivel a mögöttesen felelős személy az adó megfizetésére kötelező határozat hiányában nem válik az ilyen tartozás kötelezettjévé. A másodfokú bíróság álláspontja szerint függetlenül attól, hogy a felperes jelen perben nem a mögöttesen felelős beltagtól, hanem más felelősségi jogviszonyban, így a Ptk. 361. §-a alapján követeli a felszámoló által rá engedményezett adótartozást, a jogegységi határozat irányadó, és irányadó lenne a felperes által elő nem terjesztett Gt. 56. § (3) bekezdésére alapított speciális felelősségi forma esetén is. A felperes keresetét ez okból sem találta alaposnak. A kifejtett indokok miatt a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az első fokú ítélet helybenhagyását és az alperesnek felülvizsgálati költségben történő marasztalását.

A jogerős ítélet jogszabálysértését tartalmilag az ítéletben felhívott jogszabályok téves értelmezésében, illetve téves alkalmazásában jelölte meg. Hivatkozott arra, hogy jelen esetben a Gt-nek a szabályai alapján az alperes ellen igény nem érvényesíthető, ezért követelését csak a Ptk. 361. §-a, mint szubszidiárius jogszabály alapján érvényesíthette. A felszámolási zárómérleg szerint az ügyvezető által el nem számolt 3.020.000 Ft-ot a felszámoló az alperessel szembeni követelésként állította be a zárómérlegbe. Az alperes az eljárás során nem vitatta, hogy ezzel az összeggel tartozott a felszámolás alatt álló Kft. részére, de azt nem fizette meg. Az alperes a tevékenységet lezáró mérleggel elismerte az abban beállított eszközök értékét, mennyiségét és meglétét. A bíróság pedig az ügyvezető tartozását felosztotta a felszámoló és a hitelezők között, e felosztás alapján a felperest megillető összeg 1.915.169 Ft és járulékai.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását és a felperesnek felülvizsgálati költségben

történő marasztalását kérte. Megismételte azt a korábbi jogi álláspontját, hogy a jogalap nélküli gazdagodás kizárólag a felszámolt D.-M. Kft. javára lenne megállapítható, e társaság pedig ilyen igényt nem érvényesített. A felperes a Gt. 56. § (3) bekezdésére alapított kereseti kérelmet nem terjesztett elő, mindezek alapján keresete nem lehet megalapozott.

A Ptk. 270. § (2) bekezdése szerint a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés ellen jogszabálysértésre hivatkozással lehet felülvizsgálati kérelemmel élni.

A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint a jogerős ítélet az alábbiak miatt jogszabálysértő.

Mind az első, mind a másodfokú bíróság helyesen indult ki ítéletében abból, hogy a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó jogszabály kiegészítő, szubszidiárius jellegű jogszabály, melyből következően az adós volt ügyvezetője ellen e jogszabályhely alapján igény csak akkor érvényesíthető, ha valamely rá vonatkozó speciális Gt. szabály szerint az igény érvényesítése nem lehetséges. Téves azonban a másodfokú bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy a felperes az alperes ellen a Gt. 56. és 128. §-ai szerint érvényesíthette volna a perbeli igényét. E törvényhelyek a társaságot terhelő kötelezettségért fennálló tagi felelősséget szabályozzák. A jelen esetben azonban az állapítható meg, hogy a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet ügyvezetője által készített, illetve általa aláírt tevékenységet záró mérlegben kimutatott vagyon nagyobbik részével az ügyvezető a felszámoló felhívására az általa képviselt D.-M. Kft. felé nem számolt el, bár a tartozás fennállását és összegét nem vitatta.

A Cstv. 34. § (2) bekezdése szerint a felszámolás kezdő időpontjától a gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot csak a felszámoló tehet. A Cstv. 48. § (1) bekezdése pedig a felszámoló kötelezettségei között az adós követeléseinek esedékességekori behajtását is előírja. A Cstv. 31. §-a meghatározza a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet vezetőjének kötelezettségeit. Ezek között a Cstv. 31.§ (1) bekezdés a/ pontjában meghatározott tevékenységet lezáró mérlegben felül - a fent felhívott jogszabályokból következően - a felszámoló felhívására a mérlegben kimutatott vagyont is köteles a gazdálkodó szerv vezetője a felszámoló részére átadni.

Az adós gazdálkodó szervezet vezetője azonban e kötelezettségének csak részben tett eleget, s csupán 40.000 Ft-ot fizetett be a

felszámolónak. A nála maradt vagyonnal - minthogy annak megtartására semmilyen jogcímmel nem rendelkezett - jogalap nélkül gazdagodott a D.-M. Kft. rovására, - mint ahogy arra az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében egyébként helytállóan hivatkozott.

Tévedtek az eljáró bíróságok, amikor figyelmen kívül hagyták, hogy ezt a vagyont, mint a felszámolás alatt állt gazdálkodó szervezet be nem hajtott követelését, a Fővárosi Bíróság a 4.Fpk.01-00-003319/17. számú záró végzésében, a Cstv. 56. § (2) bekezdése alapján, a hitelezők között - követelésük arányában - felosztotta. A Cstv. 52. § (5) bekezdése értelmében ugyanis a felszámolási zárómérlegben szereplő be nem hajtott követelések tekintetében, a hitelezői követelések erejéig, engedményezésnek van helye azzal, hogy az ilyen követelésre a Ptk. 331. §-a az irányadó.

A zárómérlegben kimutatott 1.915.169 Ft követelés jogosultja az M.K. Rt. hitelező. A felperes a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet vagyonába tartozó, be nem hajtott követelésből részére átadott összeg tekintetében a megszűnt gazdálkodó szervezetnek jogutóda, mint engedményes és igényét ebben a minőségében jogosult érvényesíteni a kötelezettel szemben. Tehát a felperes e követelés tekintetében a D.-M. Kft. helyébe lépett.

Az érvényesített követelés nem minősíthető adótartozásnak, hanem az az adós volt ügyvezetője által vissza nem fizetett, el nem számolt, az adós Kft. felszámolás hatálya alá tartozó vagyona, amelynek a záró végzés szerinti jogosultja a felperes, s amellyel az alperes jogalap nélkül gazdagodott. Helytállónak találta a Legfelsőbb Bíróság a felperesnek azt a jogi álláspontját, hogy miután a zárómérlegben maga az alperes ismerte el az ott feltüntetett vagyon meglétét, értékét és mennyiségét, sem a követelés összege, sem jogalapja nem vitatott. Az alperes e vonatkozásban a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint őt terhelő bizonyítási kötelezettsége ellenére bizonyítási indítványt nem is terjesztett elő.

A jelen per eldöntése szempontjából nincs jogi jelentősége annak, hogy az M.K. Rt. a hitelezői igényét korábban kitől és milyen módon szerezte. Jelen perbeli esetben nem adótartozás, hanem az adós el nem számolt vagyona egy részének behajtásáról van szó. A másodfokú bíróság által felhívott jogegységi határozat a perbeli esetben ezért nem alkalmazható.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint a jogerős ítélet jogszabályt sért, ezért azt a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és helyette az érdemben

helyes első fokú ítéletet - az indokolás részbeni megváltoztatásával - helybenhagyta.

A Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében megfelelően alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság az alperest kötelezte a felperes részére a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései és a 4/A. § (1) bekezdés szerint meghatározott másodfokú és felülvizsgálati perköltség megfizetésére. A felülvizsgálati perköltséghez hozzászámította a felperes által lerótt 115.000 Ft felülvizsgálati eljárási illetéket is.

Budapest, 2008. január 31.

Dr. Török Judit sk. a tanács elnöke
Váradi Károlyné dr. sk. előadó-bíró
Dr. Murányi Katalin sk. bíró